

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ЯК КЛЮЧОВЕ ДЖЕРЕЛО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОПЛАТУ ПРАЦІ

Роман Вікторович БАБЕНКО,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

На сьогоднішній день існує безліч класичних юридичних, а також численних організаційно-, економічно-правових та інших гарантій забезпечення права на оплату праці в рамках діяльності підприємств, установ та організацій всіх форм власності. Однак, найціннішою та найбільш важливою з них можна вважати закріплення відповідної правомочності в Конституції України, що зумовлено особливим статусом даного нормативно-правового акту. Як зауважив в своїй дисертаційній роботі О.В. Оніщенко, походження терміну «конституція» пов'язано з латинським «constitutio», що в перекладі буквально означає «устрій, встановлення». Як свідчать історичні пам'ятки права, він був відомий ще рабовласницькому ладу та феодальному. Поштовхом для використання слова «constitutio» як назви нормативно-правового документа первинно стало вживання його на початку тексту в офіційних документах Стародавнього Риму. Ідеться про відоме словосполучення «Rem Publicam Constituere», що означає – «Римський народ встановлює». В науковій літературі, продовжує автор, аж до XVIII століття наведений термін вживався переважно як синонім форми держави, а точніше її устрою. Таке розуміння конституції було започатковане ще Аристотелем, який працював над дослідженням державних устроїв грецьких міст. У період середньовіччя слово «конституція» часто вживалося в канонічному (церковному) праві, зрідка – в інших сферах суспільного життя. Наприклад, «Конституція про права князів духовних» (1220 року), «Конституція про права князів світських» (1232 року) тощо. Лише в епоху буржуазно-демократичних революцій поступово утверджується трактування конституції як сукупності правових норм. Одним із перших у сучасному розумінні термін «конституція» почав вживати відомий французький філософ Шарль Луї Монтеск'є, зокрема використовуючи його для характеристики державного ладу тогочасної Великобританії [1, с.65-67].

В сучасній науці конституційного права термін «конституція» має матеріальне і формальне значення. У матеріальному значенні конституція являє собою писаний акт, сукупність таких актів, конституційних звичаїв та прецедентів тощо, які конституують основи правового статусу особи, встановлюють засади конституційного ладу, форму правління і територіального устрою, засади організації центральних і місцевих органів влади, їх компетенцію і взаємовідносини, державну символіку, столицю тощо. У формальному значенні конституція – це акт, який має найвищу юридичну силу щодо інших законів. Конституція – це свого роду «закон законів», Основний Закон. Вона не може бути змінена звичайним законом і внесення змін до неї вимагає відповідного коригування національного права. Визначення

конституції як Основного Закону не перетворює її на різновид законів, хай навіть і з вищою юридичною силою. Це вищий, верховний, фундаментальний закон, основа національного права і державності. Щодо Конституції України, то це єдиний наділений особливими юридичними властивостями нормативно-правовий акт з допомогою якого Український народ виражає свою суверенну волю, утверджує демократичні основи конституційного ладу та гарантії правового статусу людини і громадянина, визначає систему і структуру державної влади і місцевого самоврядування, засади територіального устрою держави, принципи й гарантії громадянського суспільства [2, с.14-16].

Досліджуючи специфіку змісту Конституції України, Я.В. Чистоколяний перелічив ключові, найважливіші особливості даного нормативно-правового акту до яких відніс наступне: 1) Конституція за своєю сутністю є Основним Законом («lex fundamentales»), що виражає волю Українського народу і політику держави; 2) за змістом Конституція має вищу юридичну силу; 3) норми Конституції є нормами прямої дії; 4) Конституція приймається і вводиться в дію відповідно до передбаченої законом спеціальної процедури. Спеціальна процедура передбачена і щодо внесення змін і доповнень до Основного Закону; 5) чинне законодавство передбачає спеціальний механізм правового захисту, гарантування Конституції [3, с.105-106].

Таким чином, Конституція України – це головний, найвищий закон держави, який регламентує фундаментальні основи будови та функціонування публічної влади в країні, визначає її територіальний устрій, особливості місцевого самоврядування, інші подібні питання та, що найбільш головне, закріплює перелік базових прав та свобод людини і громадянина. Виключний та прямий характер конституційних норм зумовлює стабільність декларованих ними суб'єктивних правомочностей, неможливість їх зміни в адміністративному та будь-якому іншому порядку, а також формує особливий правовий захист від порушень та посягань. Все зазначене в повній мірі стосується права на оплату праці, яке прямо декларовано в статті 43 Основного Закону.

Список використаних джерел:

1. Оніщенко О.В. Конституція України як основне джерело Конституційного права України: дис... канд. юрид. наук. : 12.00.02. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. 2005. 216 с.
2. Конституційне право України : навч. посіб. для підгот. до зовніш. незалеж. Оцінювання. Т. М. Слінько, А. І. Летнянчин, І. І. Дахова та ін. Харків : Право, 2021. 368 с.
3. Чистоколяний Я. В. Конституційно-правові норми в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Київ. 2005. 204 с.
4. Конституція України: закон від 28.06.1996 №254к/96-ВР. Офіційний вісник України. 2010. №72/1. Ст.2598